

KOMMUNLEX

ANGÅENDE RAPPORTER OM STÖLD AV LÖS EGENDOM OCH LEX SARA

I flertal kommuner rapporteras för det mesta misstänkta stölder av pengar, smycken och medicin enligt lex Sarah. Lex Sarah utredare anser ofta att det är komplicerat att utreda dessa rapporter och har efterfrågat svar på följande frågeställningar.

För det första önskas få klarlagt vilken verksamhetsbrist kan vara så att stöld blir ett missförhållande i den mening som avses enligt lex Sarah.

För det andra önskas råd i ett aktuellt ärende. Ärendet handlar om att det försvinner narkotikaklassade mediciner som förvaras i den enskildes hem. Det kan vara personal som tar medicinerna. Men den enskilde har också tillgång till medicinerna och även andra har vistats i hemmet. Det är alltså ej till 100 procent klarlagt att det är personalen som stjal medicinerna. Det finns ingen risk att brukaren inte får sin medicin eller drabbas ekonomiskt. Vid samtal med berörd brukare tycker hon det är trist att medicin försvinner, men känner ingen oro eller att hennes trygghet är hotad. Utredaren kan inte se att detta är ett missförhållande, men önskar svar på om det hade det varit skillnad om brukaren hade blivit väldigt orolig och inte känt sig trygg med hemtjänsten. Vidare önskar utredaren få svar på om det skulle göra någon skillnad om det var till 100 procent klarlagt att det är personal som stjal mediciner.

I Socialstyrelsens handbok om lex Sarah framhålls bl.a. följande (se s. 56 – 57).

En fråga som ofta uppkommer är om ekonomiska övergrepp – till exempel stöld av pengar eller ägodelar, utpressning eller förskingring – som begås i verksamheten och riktas mot en enskild är ett missförhållande som ska rapporteras enligt lex Sarah eller inte.

Om en enskild har blivit bestulen och det finns skäl att misstänka att stölden har begåtts av någon i verksamheten behöver verksamheten veta hur det ska hanteras. Det viktiga är att ansvariga för verksamheten tar hand om uppgifterna om händelsen och utreder händelsen internt – förutom att bistå den enskilde om han eller hon vill göra en polisanmälan. Syftet med en sådan utredning är att klarlägga vad som har hänt och vad man kan göra för att förhindra att något liknande inträffar igen.

Stölder och andra ekonomiska övergrepp som begås av anställda är brottsliga handlingar där arbetsgivaren kan behöva vidta åtgärder, oavsett om händelsen har rapporterats enligt lex Sarah eller inte. Om det till exempel har inträffat en stöld i verksamheten kan det behövas hanteras i särskild ordning. Det är viktigt att utreda händelsen, se över verksamhetens rutiner, tillvarata erfarenheterna från det som hänt och sprida information om hur man kan arbeta för att förhindra ekonomiska övergrepp i hela organisationen.

En stöld eller annat ekonomiskt övergrepp kan också vara en händelse som kan utgöra ett hot mot eller medföra konsekvenser för den enskildes fysiska eller psykiska hälsa. Att till exempel bli bestulen av någon som man är beroende av kan vara en påfrestande situation för den enskilde som kan påverka hans eller hennes fysiska eller psykiska hälsa.

Som bl.a. framgår av Socialstyrelsens handbok kan en stöld av pengar eller ägodelar vara något som skulle kunna bero på ett missförhållande i verksamheten. Om stölden möjliggjorts eller underlättats på grund av att obehöriga kunnat få tillgång till enskildes bostad till följd av t.ex. personalens oaksamhet eller bristande alternativ otydliga rutiner, skulle det kunna ses som ett missförhållande. Som exempel kan bristande eller otydliga nyckelrutiner eller motsvarande. Som ytterligare exempel kan nämnas att personal varit oaksamma genom att lämna fönster eller

dörrar öppna efter besök i bostaden. Vidare kan det vara fråga om att personal brustit i att reagera när det upptäckts att t.ex. mediciner oförklarligt har försvunnit. Det torde dock i praktiken vara omöjligt att svara entydigt på hur det förhåller sig, utan att en misstänkt stöld utreds. Flertalet kommuner väljer fördenskull att nästan regelmässigt rapportera stölder eller förlust av egendom – som inte kan förklaras – enligt lex Sarah och att utreda om det skulle kunna finnas brister som skulle ha kunnat bidra till det inträffade. Framkommer vid utredningen inga brister av det slag som exemplifierats ovan avslutas oftast ärendet med slutsatsen att det inte är en lex Sarah (något missförhållande). Rent kriminella handlingar från personal eller andra anses inte vara ett missförhållande. Sådana handlingar får hanteras i polisiärt och/eller arbetsrättsligt.

Avslutningsvis bör betonas att syftet med lex Sarah är att bidra eller medverka till att enskilda får god omvårdnad, gott stöd, god service och lever under trygga förhållanden. Det är följaktligen den enskilde och dennes levnadsförhållanden som står i centrum. Syftet är att bidra till att den enskilde får insatser av en god kvalitet och att skydda den enskilde från missförhållanden (se prop. 2009/10:131). Om den enskilde påverkats och känner sig otrygg har detta följaktligen relevans för bedömningen. Däremot har det i sig ingen självständig betydelse att det är klarlagt att personal har varit den som stulit. Det anses då vara en polisiär fråga eller något som ska hanteras rent arbetsrättsligt.

Copyright © Kommunlex AB

Texten får inte spridas, användas eller kopieras utan Kommunlex medgivande.